

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

БОЙКО ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

УДК 339.564

**«РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ АПТТ-ІНВЕСТ)»**

8.03060104

«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня
«МАГІСТР»

Науковий керівник:
доцент кафедри менеджменту,
к.е.н. МАНАСНКО І. М.

Київ – 2016

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Під впливом турбулентних змін зовнішнього середовища вітчизняна економіка перебуває у кризовому стані. Одним із факторів, котрий чинить вплив на її стабілізацію та підвищення конкурентоспроможності, є зовнішньоекономічна діяльність, зокрема розвиток експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності може призвести до зростання валютних надходжень, а його параметри мають вагомe значення для економічної безпеки країни. Тому розвиток експортоорієнтованих галузей економіки України є пріоритетним завданням зовнішньоекономічної політики держави.

Актуальність досліджуваної проблематики полягає у поглибленні знань у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств як ефективної галузі господарської діяльності. На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин, значна кількість вітчизняних підприємств бере участь у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, проте ефективність їхньої роботи не забезпечує очікуваного ефекту. Це свідчить про відсутність чіткої зовнішньоторгової політики країни, слабкі канали збуту, недостатній досвід роботи на зовнішньому ринку.

Світові тенденції вирішення поставлених завдань. Наукові та практичні проблеми, пов'язані з розвитком експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відображені в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених: Бестужева С. В., Дружиніна Л. В., Дунська А. Р., Єпішкіна О. В., Ілляшенко С. М., Касьянова Л. В., Коваль Л. М., Козьменко С. М., Маталка С. М., Мухін В. І., Піддубна Л. І., Онишко С. В., Єпішкіна О. В., Радченко Л. М. та інших. Проте науково-методичний підхід до розвитку експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності підприємств залишається на етапі формування. Недостатньо досліджені методологічна сутність експортного потенціалу, його ресурсна основа та методичні аспекти оцінювання. Вищезазначені питання не знайшли остаточного вирішення в роботах

виокремлених учених, що обумовлює актуальність теми дослідження, її практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Виконана магістерська робота пов'язана з науково-дослідною темою «Удосконалення організаційно-економічних механізмів розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств» (00114U001134).

Метою дипломної роботи є подальший розвиток теоретичних положень з позицій різних науково-методичних підходів та розробка рекомендацій щодо розвитку експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції. Для досягнення поставленої мети були поставлені та вирішені наступні **завдання:**

- дослідити сутність поняття «експортний потенціал» з позиції різних науково-методичних підходів та сформулювати його власне визначення;
- виявити умови та фактори, що впливають на його формування, проаналізувати зв'язок між ними;
- дослідити ресурсну основу експортного потенціалу підприємства, взаємозалежність її компонентів;
- розглянути методичні аспекти оцінювання експортного потенціалу підприємства з позицій різних науково-методичних підходів;
- провести аналіз господарсько-економічної та оцінку зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» та ідентифікувати проблемні аспекти діяльності;
- визначити передумови розвитку експортного потенціалу підприємства;
- розробити модель розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест»;
- провести економічне обґрунтувати доцільності запропонованих заходів.

Аналіз господарської та зовнішньоекономічної діяльності здійснено на основі форм річної фінансової та статистичної звітності ТОВ «АПТТ-Інвест».

Об'єктом дослідження є процес здійснення зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест».

Предметом дослідження виступають науково-методичні підходи, принципи, методи та інструменти розвитку експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення загальної економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з питань планування й організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств та розвитку їх експортного потенціалу.

При вирішенні завдань дослідження використовувалися такі методи: теоретичне узагальнення (для уточнення понятійного апарату щодо експортного потенціалу підприємства); статистичний аналіз (для вивчення, групування та порівняння емпіричних даних з метою дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічної діяльності підприємства); експертне оцінювання (для ранжування результатів дослідження); графічний метод (для наочного представлення результатів дослідження); метод синтезу (використано для розкладання складових експортного потенціалу на окремі групи); метод екстраполяції (для прогнозування прибутковості проекту).

Інформаційну базу дослідження склали офіційні матеріали Світового Банку, Державного комітету статистики України, фінансова та оперативна звітність досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні науково-методичних підходів до формування та розвитку експортного потенціалу підприємства, зокрема:

– уточнено і поглиблено існуючі теоретичні положення щодо сутності поняття «експортний потенціал» з позиції різних науково-методичних підходів та сформовано його власне визначення, а саме: це сукупність конкурентоспроможних ресурсів, які має або здатна створити та спроможна

реалізувати виробничо-господарська економічна система за певний проміжок часу у міжнародному бізнес-середовищі;

– набуло подальшого розвитку дослідження методичних аспектів оцінювання експортного потенціалу підприємства з позицій різних науково-методичних підходів;

– розроблено сукупність науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», а саме: на основі наявних ресурсів економічного потенціалу розроблено модель розвитку експортного потенціалу підприємства та здійснено прогноз її прибутковості з використанням методу екстраполяції, результатом якої є прогнозоване підвищення його інтегральної прибутковості.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх запровадження дасть можливість підприємству розвинути наявний експортний потенціал, шляхом диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності та виходу на зовнішні ринки збуту в умовах євроінтеграції.

Розроблені в дипломній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» рекомендації та пропозиції щодо розвитку експортного потенціалу підприємства були прийняті до уваги та можуть будуть застосовані в майбутньому сфері розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест» у контексті підвищення інтегральної прибутковості діяльності (акт впровадження № 27).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідались на: VII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасні підходи до управління підприємством» (м. Київ, 2016).

Публікації. За результатами дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» опубліковано 4 наукові праці, серед яких 1 – у фахових виданнях, 2 в інших виданнях, 1 тез доповідей.

Структура та обсяг роботи. Дипломну роботу викладено на 132 сторінках. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, висновків до роботи в цілому, переліку посилань, додатків.

А чому тут пуста сторінка ???? можна відразу продовжувати

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, сформульовано мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів і запропонованих рекомендацій.

У першому розділі – «Теоретико-методичні основи розвитку експортного потенціалу підприємства» – досліджено «експортний потенціал» як економічну категорію та фактори його розвитку; проаналізовано ресурсну основу експортного потенціалу підприємства, взаємозалежність її компонентів; розглянуто методичні аспекти оцінювання експортного потенціалу підприємства з позицій різних науково-методичних підходів.

Досліджувана економічна категорія визначається з позицій різних науково-методичних підходів (ресурсного, виробничо-реалізаційного, відтворювального, системного та потенційного) (табл. 1).

Таблиця 1 – **Визначення поняття «експортний потенціал» з позицій основних методичних підходів**

Науково-методичний підхід	Визначення
Системно-структурний (системний+виробничо-реалізаційний)	Експортний потенціал є частиною економічного потенціалу підприємства, що перебуває у взаємодії і взаємозалежності з усіма іншими видами потенціалу, якими володіє підприємство.
Ресурсний (ресурсний)	Експортний потенціал є сукупністю ресурсів, що підприємство має можливість використовувати для виробництва продукції на експорт.
Змішаний (відтворювальний+потенційний)	Експортний потенціал – це сукупність можливостей підприємства виробляти і реалізовувати продукцію, що має порівняльні переваги щодо аналогічної продукції на іноземних ринках, тобто виконує функцію задоволення потреб іноземних ринків у готовій продукції.

[Розроблено автором на основі дослідження теоретичних джерел]

На основі дослідження поняття за кожним з зазначених підходів, сформовано визначення поняття «експортний потенціал» – це сукупність конкурентоспроможних ресурсів, які має або здатна створити та спроможна реалізувати виробничо-господарська економічна система за певний проміжок часу у міжнародному бізнес-середовищі.

Оскільки експортний потенціал є ключовим аспектом для розробки стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок, то фактори, які впливають на його розвиток опосередковано визначають процедуру формування стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок та рівень репрезентативності підприємства на ньому. З урахуванням цього, однією з передумов вибору та формування експортної стратегії для розвитку експортного потенціалу є дослідження та вивчення факторів, які впливають на його формування.

З огляду на проведений аналіз складових експортного потенціалу, визначено, що досліджувана категорія формується за рахунок групи компонентів, до яких належать: фінансовий, виробничий, маркетинговий, організаційно-управлінський, трудовий, інноваційний та інформаційний потенціали. Акцентуючи увагу на тому, що ресурси експортного потенціалу підприємства утворюють комплексну систему, визначено, що кожен із зазначених активів підприємства має сферичну будову та у процесі взаємодії накладається один на одного. Тому не існує єдиного «базового» активу (ресурсу), «ядром» експортного потенціалу є площа перетину зазначених активів підприємства, тобто комбінування всіх ресурсів експортного потенціалу підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Оцінювання експортного потенціалу підприємства здійснюється на основі різних теоретико-методичних аспектів, враховуючи лише фактори внутрішнього середовища або чинники як внутрішнього так і зовнішнього середовища. На основі проведеного дослідження можемо зробити висновок, що єдиної методики обчислення експортного потенціалу на рівні підприємства не існує.

Варто зауважити, що ефективне використання експортного потенціалу підприємства є наслідком раціонального використання наявних та передумовою отримання високих кінцевих результатів (прибутку) і задоволення потреб споживача в якісній продукції.

У другому розділі – «Діагностика зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» – здійснено комплексне дослідження господарсько-економічної

та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», виокремлено ключові тенденції зміни показників діяльності підприємства, ідентифікованого проблемні аспекти діяльності підприємства.

Товариство з обмеженою відповідальністю «АПТТ-Інвест» засноване у 2011 р., входить до групи компаній АПТТ. Основний вид діяльності – оптова торгівля кольоровими металами та металевими рудами. Місія ТОВ «АПТТ-Інвест»: «Задоволення потреб споживачів шляхом постачання та виготовлення якісної висококонкурентної продукції». Запорукою успіху ТОВ «АПТТ-Інвест» є: наявність широкого асортименту товару на складі; дотримання строків поставки; відповідність замовлень з отриманою продукцією; сертифікація продукції.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності компанії нерозривно пов'язаний із оцінкою показників господарської діяльності підприємства та поточного стану підприємства за допомогою системи фінансових показників. Для ТОВ «АПТТ-Інвест» було розраховані показники за період 2012-2015 рр. Діагностика фінансової звітності свідчить, що за 2012-2015 рр. підприємство має позитивні показники економічної діяльності: збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 10,6 % та чистого фінансового результату на 41,7 % (рис. 1).

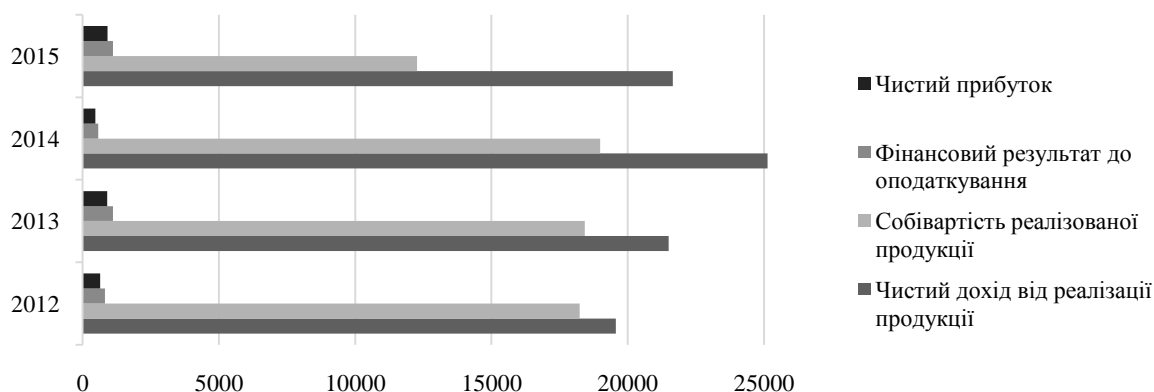

Рис. 1. Показники господарської діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», тис. грн.

Проведений аналіз майнового стану ТОВ «АПТТ-Інвест» показує, що коефіцієнт оновлення не відповідає орієнтованим значенням та має тенденцію до зменшення на 4 % до 9 % у 2015 р., тобто підприємство у 2015 р. не закуповувало нового обладнання. Це негативно характеризує його діяльність щодо оновлення

матеріально-технічної бази. Коефіцієнт зносу має тенденцію до зростання за 2012-2015 рр. на 1,1 % із 8,7 % у 2012 р. до 9,8 % у 2015 р., що свідчить про збільшення суми зносу та зменшення вартості основних засобів.

Порівняння розрахованих коефіцієнтів ліквідності з оптимальним значенням свідчить, що баланс ТОВ «АПТТ-Інвест» не є ліквідний за досліджуваними показниками, підприємство покриває поточні зобов'язання оборотними активами на 16 %, може погасити лише 23 % короткострокових зобов'язань у разі виникнення критичного фінансового стану.

ТОВ «АПТТ-Інвест» було залежним від кредиторів у 2015 р. на 84 % (висока залежність від залучених коштів). У 2015 р. на 13,5 % покривало активами поточні зобов'язання, проте має достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних (13 % власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності). Разом з тим, підприємству притаманний високий рівень ризику втрати платоспроможності, що може призвести до банкрутства.

ТОВ «АПТТ-Інвест» є рентабельним, проте не за всіма показниками. У 2015 р. коефіцієнт рентабельності активів становив 6 %, 0,32 грн прибутку від реалізації продукції припадає на одиницю витрат на реалізацію продукції. Коефіцієнт рентабельності продукції зріс – 0,43 грн прибутку від реалізації продукції припадає на одиницю виручки.

Аналіз стратегічного управління підприємством, котрий проведено з використанням методології SWOT-аналізу, засвідчив, що число позитивних факторів, які впливають на успішне функціонування підприємства, більше за число негативних факторів. У свою чергу, переважання стратегічних активів над стратегічними пасивами та зовнішніх можливостей над зовнішніми загрозами, зумовлює стратегію зумовлює стратегію розвитку компанії. Для стабілізації фінансового стану підприємства та підвищення конкурентоздатності, доцільно розширити ринкові сегменти збуту продукції.

Виходячи з проведеного SWOT-аналізу, загальною стратегічною ціллю підприємства є розвиток та зміцнення лідируючих позицій внутрішньому та міжнародному ринках шляхом диверсифікації діяльності.

Для оцінки зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» досліджено його основних постачальників, обсяги імпорту продукції, її фактурної та митної вартості. Товарно-матеріальними цінностями, які підприємство імпортує в Україну є напівфабрикати з алюмінію: фольга, плити, листи, стрічка та труби (табл. 2).

Таблиця 2 – Обсяги імпорту ТОВ «АПТТ-Інвест» за країнами

Країна	2012		2013		2014		2015		Відхилення	
	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	Δ	%
Китай	94,8	17,63	98,3	22,14	91,3	21,12	83,4	21,52	3,89	22,1
Туреччина	5,2	0,97	-	-	-	-	-	-	-	-
Гонконг	-	-	-	-	7,3	1,68	-	-	-	-
Італія	-	-	0,5	0,12	0,6	0,13	-	-	0,01	8,3
Польща	-	-	1,2	0,27	0,5	0,11	0,7	0,17	-0,1	-37,0
Панама	-	-	-	-	-	-	15,9	4,11		
Всього	100	18,6	100	22,53	100	23,12	100	25,8	7,2	38,7

[Розроблено автором на основі аналізу статистичної звітності компанії]

Обсяги імпорту у натуральному виразі протягом досліджуваного періоду скоротились на 42,6 % (на 321629 кг), проте у вартісному вираженні зросли на 38,7 % (7,2 млн. грн), до 25,8 млн. грн. у 2015 р. Основними постачальниками товарів, на які припадає близько 83,4 % у 2015 р., є виробники з КНР; до компаній, на які припадало 68,2 % імпорту у 2015 р. належать: Henan Victor Co., Ltd., Shengzhou Yinhe Aluminium Co., Ltd та Yong Jie New Material Co., Ltd. Слід зазначити скорочення числа партнерів з 13 у 2014 р. до 11, що є наслідком погіршення якості продукції та зростання її вартості.

При імпорті продукції з КНР ТОВ «АПТТ-Інвест» використовує терміни Інкотермс 2010 (СІF Одеса / FOB порт завантаження), котрій має наступні ризики: затримка термінів поставки продукції експортером, поставка неповної партії продукції або неякісної; поставка продукції експортером в строки більше нормативу в 120 днів та штрафні санкції фіскальних органів України; зміна попиту на ринку (зниження внутрішньої ціни на імпортовану продукцію) та

перевищення строків надходження виручки за продану імпортовану продукцію; інфляція та знецінення національної валюти.

Для характеристики імпоротної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» у роботі проведено обчислення імпортних витрат, на основі яких формується собівартість продукції. За досліджуваний період загальні імпортні витрати зросли на 40,6 %, (внаслідок зростання фактурної вартості імпорту на 38,7 %, відрахування ПДВ та накладних витрат – на 63,3 %). Валовий дохід від імпоротної діяльності, з огляду на зростання фактурної вартості імпорту на 38,7 % та, відповідно, його собівартості – на 40,6 %, має динаміку до зростання на 42,0 %. Розрахунок показників імпоротної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» представлено у табл. 3.

Таблиця 3 – Показники ефективності імпоротної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», тис. грн.

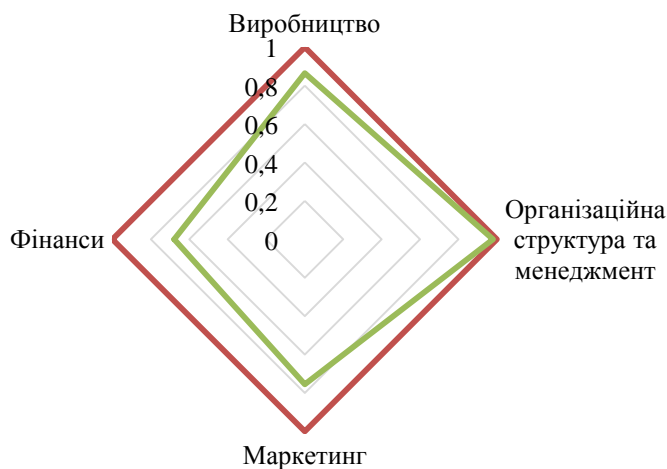
Показник	2012	2013	2014	2015	Відхилення	
					(2015/2012)	
					Δ	%
Валовий дохід від імпорту, (Ц _i)	23549,4	28680,7	28998,6	33243,3	9693,3	41,2
Ефект від імпоротної діяльності (Е _i)	685,9	969,9	540,7	1093,1	407,2	59,4
Ефективність імпоротної діяльності (Е _{фi})	1,03	1,035	1,019	1,034	0,004	0,4
Ставка податку на прибуток, %	21	19	18	18	-3	-
Податок на прибуток	144,0	184,3	97,3	196,7	52,7	36,6
Чистий дохід від імпоротної діяльності (ЧП _i)	541,9	785,6	443,4	896,3	354,8	65,4
Рентабельність імпоротної діяльності (Р _i), %	2,37	2,84	1,56	2,79	0,42	17,7

[Розроблено автором на основі аналізу статистичної звітності компанії]

При реалізації поставленої продукції, валовий дохід від імпоротної діяльності становив у 2015 р. 33243,3 тис. грн., та з огляду на зростання фактурної вартості імпорту на 38,7 % та, відповідно, його собівартості – на 40,6 %, має динаміку до зростання на 41,2 %. ТОВ «АПТТ-Інвест» має додатній ефект від здійснення імпортних операцій (за досліджуваний період зріс на 59,4 %). Рентабельність імпоротної діяльності має позитивну динаміку у відносному вираженні зросла на 17,7 % до 2,79 % у 2015 р. Факторами зростання

рентабельності імпоротної діяльності є: зростання чистого доходу від імпоротної діяльності на 65,4 %, за рахунок зростання валового доходу від імпоротної діяльності на 41,2 %; скорочення ставки податку на прибуток з 21 % до 18 %. За досліджуваний період ТОВ «АПТТ-Інвест» має тенденцію до зростання чистого прибутку на 41,7 %, чистого прибутку від імпоротної діяльності – на 65,4 % та частки чистого прибутку від імпорту в загальному прибутку на 14,0 %.

Не зважаючи на несприятливі макроекономічні фактори (перш за все це девальвація національної валюти) та підвищенням вартості накладних витрат, ТОВ «АПТТ-Інвест» здійснює ефективні імпортні операції, які забезпечують рентабельність його діяльності. Це підтверджує середній показник стійкості імпоротної діяльності $k_{g\text{ ср}} = 1,08$ (значення якого більше 1). У загальному, імпортна діяльність ТОВ «АПТТ-Інвест» протягом аналізованого періоду є стійкою. Оцінку економічного потенціалу підприємства здійснено за допомогою графоаналітичного методу «квадрат потенціалу» (рис. 2).

- еталонне підприємство;
- ТОВ «АПТТ-Інвест».

Рис. 2. Графічне зображення квадрату потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест»

Аналіз графічних фігур (рис. 2) свідчить, що ТОВ «АПТТ-Інвест» має форму неправильного чотирикутника, в якого всі сторони різні, тобто його потенціал незбалансований: виробництво – 86,4 % (підприємство має достатню

кількість виробничих запасів, готової продукції на складі та виробничих потужностей); організація та менеджмент – 98,1% (високий відносний рівень організаційної структури та менеджменту, котрий формують молодий та перспективний колектив та злагоджена робота відділів); маркетинг – 75,5 % (потенціал формують наступні ресурси: маркетингові, логістичні, збутові); фінанси – 67,9 % (середній відносний рівень забезпечення фінансами та фінансової стійкості – найслабший вектор).

На основі здійснення комплексного дослідження господарської та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», виявлено такі проблемні аспекти його діяльності: зменшення кількості нового обладнання; залежність від кредиторів; низький показник рентабельності активів; слабо розвинені маркетингова та дистриб'юторська системи; високі ризики імпорتنих поставок; залежність від постачальників; скорочення обсягів імпорتنих товарів у натуральних одиницях на 42,6 %; недооцінка потенціалу зовнішньоекономічної діяльності (експортної діяльності).

У третьому розділі – «Розвиток експортного потенціалу в умовах євроінтеграції ТОВ «АПТТ-Інвест» – сформовано рекомендації щодо оптимізації та підвищення ефективності імпоротної діяльності підприємства, котра є передумовою розвитку його експортного потенціалу; розроблено модель розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест» та обґрунтовано доцільність її використання.

Запропоновано провести зміну схеми оплати імпорتنих поставок: використання документарного інкасо (на противагу банківському переказу), застосування терміну умов поставки FOB та користування послугами інспектора.

Оптимізація імпоротної діяльності компанії за допомогою зазначених заходів, сприятиме скороченню термінів імпорتنих поставок та прискоренню грошового обігу підприємства, зменшенню ризиків імпоротної діяльності (отримання неякісного товару (браку) або неповної партії). Результатом оптимізації імпоротної діяльності стане підвищення фінансової стійкості компанії,

прибутковості та ефективності, що є передумовами розвитку експортного потенціалу компанії на ринках Європейського Союзу.

З урахуванням у ТОВ «АПТТ-Інвест» наявних складових експортного потенціалу, доцільним є диверсифікація його діяльності за рахунок розвитку експортного потенціалу, зокрема, актуальним є виготовлення товару з високою доданою вартістю (порізка та намотка алюмінієвої харчової фольги у рулони розміром 0,3x10 м) та експорт його в Польщу (через прямі канали – дочірню компанію Energy-Rol sp. z.o.o). Передумовами для розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест» є:

1. Наявність основних засобів: значна площа складських приміщень, обладнання для порізки та намотки фольги на втулки.

2. Значні запаси фольги на складі марки 8011 Н0, які становлять 70 % (за досліджуваний період зросли більше ніж на 100 %).

3. Налагоджена робота з надійним та якісним постачальником фольги – Hunan Victor Co. Ltd (частка імпорту якого у 2015 р. становила 44 %).

4. Висококваліфіковані працівники відділу зовнішньоекономічної діяльності, які компетентні не лише в сфері здійснення імпорту, але й у питаннях експорту та налагоджена якісна співпраця з транспортно-експедиторськими компаніями та митними органами.

5. Функціонування дочірньої компанії групи АПТТ – Energy-Rol sp. z.o.o. у Польщі, частка імпорту якої становить близько 1 % у 2015 р. (імпорт якісного металевого прокату з Німеччини, Італії, Болгарії та Нідерландів в Україну).

Перевагами обраної моделі розвитку експортної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» виступають:

– контроль усіх етапів екпорту від завантаження на складі в країні походження (Україні) до доставлення на склад компанії Energy-Rol sp. z.o.o;

– компанія Energy-Rol sp. z.o.o має сформовані канали просування та продажу продукції, що прискорить збут товару в роздрібних мережах;

– ефективна і тривала присутність на цільовому ринку Energy-Rol sp. z.o.o створює додаткові можливості освоєння нових ринків зі схожими вимогами.

На основі проведеного аналізу макросередовища Польщі у роботі здійснено PEST-аналіз, результати якого підтвердили, що Польща – це країна з інтегрованою економікою, котра є однією з лідируючих в Європі за темпами зростання ВВП, це конкурентний ринок збуту та четверта країна за обсягом товарообігу в світі серед торгових партнерів України.

Розвиток експортного потенціалу підприємства саме на ринку Польщі дасть ТОВ «АПТТ-Інвест» можливість до автоматичного виходу на ринок Європейського Союзу, оскільки це певний сертифікат якості та відповідності європейським стандартам ведення бізнесу.

Оскільки алюмінієва фольга марки 8011 Н0, котра є об'єктом розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест», належить до групи товарів 76 – алюміній та вироби з нього (УКТЗЕД), розглянемо обсяги товарного обігу України з Польщею в межах зазначеної групи (рис. 3).

Рис. 3. Експортно-імпорتنний товарообіг алюмінію та виробів з нього України на Польщі, 2011-2015 р., тис. дол.

З огляду на поточну динаміку товарообігу алюмінію та виробів з нього між Україною та Польщею, варто зазначити зростання обсягів експорту, що свідчить про розвиток партнерських відносин між країнами та наявний попит на ринку Польщі на вироби з алюмінію (експорт до Польщі зріс на 19 млн. дол. та становив у 2015 р. 22,2 млн. дол., частка у загальному експорті до Польщі у 2015 р. – 1,1 %, імпорт товарів з алюмінію з Польщі в Україну скоротився на 16,9 млн. дол., у загальній структурі імпорту його частка становила 1,5 % у 2015 р.).

Результати розрахунків економічних показників запропонованого проекту показали, що з наявних складських запасів алюмінієвої фольги (89586,8 кг) вихід готового продукту становитиме 1220,8 тис. рулонів (враховуючи відхилення в межах 1 %). Прямі матеріальні витрати, які включають собівартість продукції та вартість пакувальних матеріалів, становлять 11368,6 тис. грн. Інші витрати, до яких входять прямі витрати на оплату праці та змінні витрати на електроенергію та водне постачання – 862,2 тис. грн., загальна сума витрат – 12230,8 тис. грн.

Розрахунок собівартості готової продукції свідчить, що для переробки 89586,8 кг, підприємству потрібно інвестувати 783389,9 грн у запуск виробництва. Собівартість виготовлення рулона фольги (дожиною 10 м, шириною 30 см та товщиною 8,5-12,0 мкм) – варіюється в межах від 9,24 грн до 12,34 грн. Відпускна ціна, за якою підприємство реалізує продукцію на внутрішньому ринку (при умові торгової націнки 21%) варіюється в межах від 11,18 до 14,93 грн. та зовнішньому ринку – від 11,84 грн. до 15,82 грн (рис. 4).

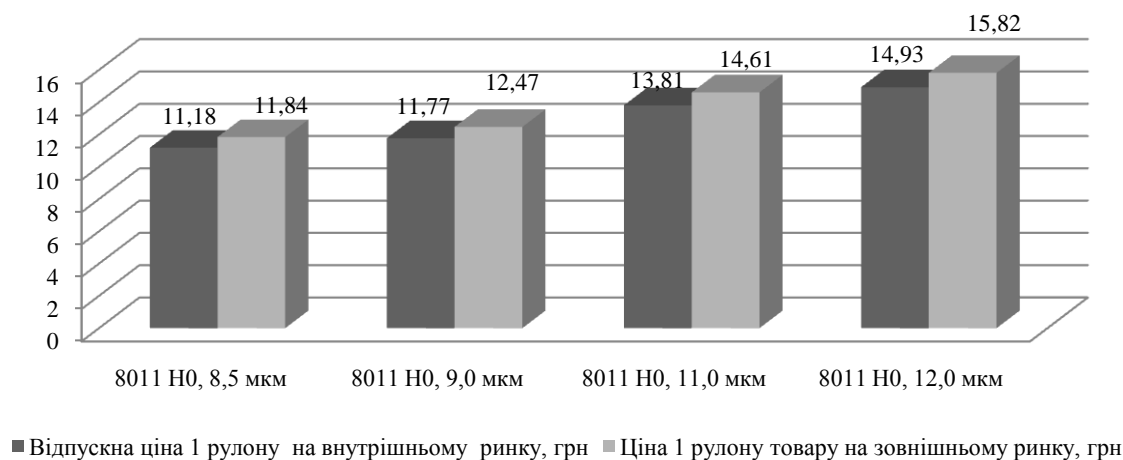

Рис. 4. Порівняння відпускної ціни на внутрішньому ринку України та зовнішньому ринку Польщі, грн

Проведено порівняння показників прибутковості ТОВ «АПТТ-Інвест» запропонованого проекту та реалізації запасів у вигляді напівсировини (табл. 3.15) . таблиця і її назва не мжуть бути на різних стор

Таблиця 4 – Порівняння прибутковості запропонованого проекту на внутрішньому та зовнішньому ринках ТОВ «АПТТ-Інвест»

Опис товару	Чистий прибуток на внутрішньому ринку від реалізації напівфабрикату, тис. грн.	Чистий прибуток на внутрішньому ринку від реалізації фольги в рулонах, тис. грн.	Чистий прибуток на зовнішньому ринку від реалізації фольги в рулонах, тис. грн.
8011 Н0, 8,5 МКМ	256,6	650,7	702,1
8011 Н0, 9,0 МКМ	355,6	886,9	723,2
8011 Н0, 11,0 МКМ	159,1	382	726,4
8011 Н0, 12,0 МКМ	77,1	181,1	655,4
Разом	848,4	2100,7	2807,2

[Розроблено автором на основі аналізу статистичної звітності компанії]

Дохід підприємства на внутрішньому ринку від реалізації 1220,8 тис. шт. рулонів алюмінієвої фольги становитиме 14792,6 тис. грн. Чистий прибуток на внутрішньому ринку до оподаткування становитиме 2100,7 тис. грн. Рентабельність продукції при реалізації на внутрішньому ринку – 17,4%, рентабельність витрат – 17,2%.

Загальний ефект від експорту становитиме 3423,4 тис. грн. Чистий прибуток від експортної діяльності – 2807,2 тис. грн. Економічна ефективність експорту 28 %, тобто на кожну витрачену гривню припадає 0,28 грн. прибутку. Рентабельність експортної діяльності – 22,9 %. Економічна ефективність реалізації товарів на внутрішньому ринку – 21 %, тобто на кожну витрачену гривню припадає 0,21 грн. прибутку. За допомогою методу екстраполяції (продовження на майбутнє тенденції, що спостерігалася в минулому) розраховано прогноз прибутковості експортної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест» на 2017-2018 рр. (рис. 5).

Здійснено прогнозування чистого прибутку ТОВ «АПТТ-Інвест» на 2018-2019 рр. методом екстраполяції. На основі здійснених розрахунків отримано рівняння лінії тренду параболі (кривої другого порядку):

$$Y = 23,02t^2 + 118,84t + 826,18$$

Отримані результати прогнозування – зміна показника Y у часі представлено на рис. 3.10.

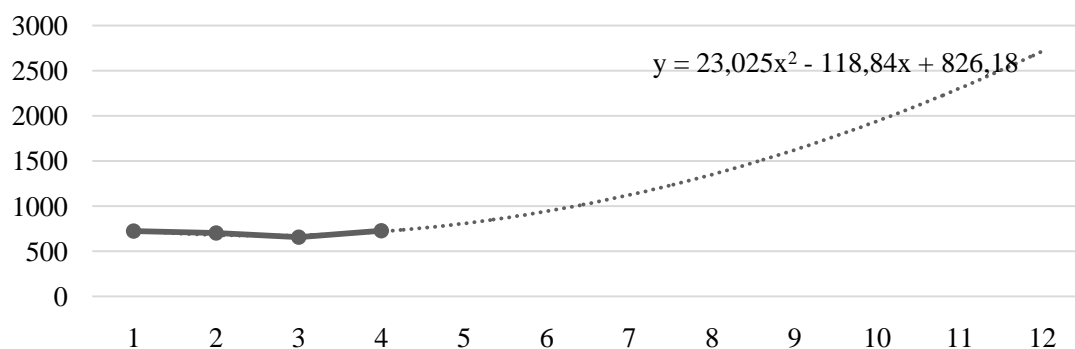

Рис. 5. Прогнозування чистого прибутку від реалізації готового продукту в Польщі на 2018-2019 рр., тис. грн.

Аналізуючи рис. 5, спостерігаємо тенденцію до зростання тренду поліноміарної кривої другого порядку, що свідчить про раціональність та ефективність запропонованого проекту.

Термін окупності запропонованого проекту становить 3 роки, чиста сучасна вартість проекту у 2019 р. є додатною та становить 544,65 тис. грн. (при прогнозованому коефіцієнту дисконтування – 22 %).

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вирішено важливе питання розвитку теоретичних положень та розробки науково-практичних рекомендацій щодо розвитку експортного потенціалу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції. У теоретико-методичній частині роботи досліджено загально-наукові основи експортного потенціалу, їх сутнісну характеристику, фактори формування, ресурсну основу та методичні аспекти оцінювання. У роботі сформовано визначення поняття «експортний потенціал» – це сукупність конкурентоспроможних ресурсів, які має або здатна створити та спроможна реалізувати виробничо-господарська економічна система за певний проміжок часу у міжнародному бізнес-середовищі.

З огляду на проведений аналіз складових експортного потенціалу, визначено, що досліджувана категорія формується за рахунок групи компонентів, до яких належать: фінансовий, виробничий, маркетинговий, організаційно-управлінський, трудовий, інноваційний та інформаційний потенціали. Проте не існує єдиного «базового» активу (ресурсу), «ядром» експортного потенціалу є площа перетину зазначених активів підприємства, тобто комбінування всіх ресурсів експортного потенціалу підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Оцінювання експортного потенціалу підприємства здійснюється на основі різних теоретико-методичних аспектів, проте єдиної методики обчислення експортного потенціалу на рівні підприємства не існує.

У практичному розділі здійснено комплексне дослідження господарсько-економічної та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», виокремлено ключові тенденції зміни показників діяльності підприємства, ідентифікованого проблемні аспекти діяльності підприємства. Діагностика фінансової звітності свідчить, що за 2012-2015 рр. підприємство має позитивні показники економічної діяльності: простежується тенденція до збільшення чистого доходу від реалізації продукції у 2015 р. на 10,6 % та чистого фінансового результату на 41,7 %.

Обсяги імпорту у натуральному виразі скоротились на 42,6 %, проте у вартісному вираженні зросли на 38,7 %, до 25,8 млн. грн. у 2015 р. Основними постачальниками товарів, на які припадає близько 83,4 % (21,52 млн. грн) у 2015 р., є виробники з КНР, протягом досліджуваного періоду обсяги поставок зросли на 22,1 %. За досліджуваний період загальні імпортні витрати зросли на 40,6 %, валовий дохід від імпортової діяльності має динаміку до зростання на 41,2 %. Компанія має додатній ефект імпортних операцій, який за досліджуваний період зріс на 59,4 %. Ефективність імпортової діяльності (E_{fi}) – 103,4 % (високоєфективна). Рентабельність імпортової діяльності становить 2,79 %. Чистий прибуток підприємства від імпортних операцій зріс на 65,4 % та становив 896,3 млн. грн., частка його у загальному прибутку підприємства чистого

прибутку становила 98,1 % у 2015 р. (свідчить про ефективну імпорتنу діяльність).

На основі аналізу господарської та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», проведеного стратегічного аналізу виявлено наступні проблемні аспекти діяльності: зношеність виробничих потужностей (коефіцієнт зносу – 9,8 %), зменшення кількості нового обладнання (коефіцієнт оновлення скоротився на 4 %); залежність компанії від кредиторів; низький показник рентабельності активів; слабо розвинені маркетингова та дистриб'юторська системи; високі ризики імпорتنих поставок та залежність від постачальників; скорочення обсягів імпорتنих товарів у натуральних одиницях на 42,6 %.

З огляду на ідентифіковані проблемні аспекти, у роботі сформовані рекомендації щодо підвищення ефективності імпорتنної діяльності підприємства, які є передумовами розвитку його експортного потенціалу: заміна схеми оплати товару з банківського переказу на документарне інкасо; використання термінів поставки FOB на противагу CIF; користування послугами інспектора з перевірки якості продукції та контроль за завантаженням на заводі виробника.

З урахуванням у підприємства наявних складових експортного потенціалу (виробничого, фінансового, трудового, інформаційного, організаційно-управлінського), визначено, що доцільним є диверсифікація його діяльності за рахунок розвитку експортного потенціалу. З огляду на те, що 70 % річного імпорту становить алюмінієва фольга, у роботі запропоновано виготовлення товару з високою доданою вартістю (алюмінієвої харчової фольги у рулонах) та експорт готової продукції автомобільним транспортом в Польщу через дочірню компанію Energy-Rol sp. z.o.o. на умовах FCA (Київ).

Результати розрахунків запропонованого проекту показали, що з наявних складських запасів алюмінієвої фольги (89586,8 кг) вихід готового продукту становитиме 1220,8 тис. рулонів. Розрахунок собівартості готової продукції свідчить, що для переробки 89586,8 кг, підприємству потрібно інвестувати 783389,9 грн у запуск виробництва. Собівартість виготовлення рулона фольги –

варіюється в межах від 9,24 грн до 12,34 грн. Відпускна ціна, за якою підприємство зможе реалізувати продукцію на внутрішньому ринку в межах від 11,18 до 14,93 грн, відпускна ціна на зовнішньому ринку – 11,84-15,82 грн.

Реалізація зазначеного проекту на внутрішньому ринку, забезпечить чистий прибуток – 2100,7 тис. грн. Рентабельність продукції на внутрішньому ринку – 17,4 %, рентабельність витрат – 17,2 %. При експорті 1220,8 тис. рулонів фольги, загальний ефект від експорту – 3423,4 тис. грн. Чистий прибуток від експортної діяльності – 2807,2 тис. грн. Економічна ефективність експорту 28 %, економічна ефективність реалізації товарів на внутрішньому ринку – 21 %.

На основі розрахованих показників, можна зробити висновок, що запропонований проект є економічно вигідним, оскільки $E_e' > 1$, а $E_e' > E_e^*$ на 0,07 грн на кожній одиниці реалізованої продукції. Це дасть можливість підприємству розвинути наявний експортний потенціал, що призведе до підвищення інтегральної прибутковості його діяльності. Здійснено прогнозування чистого прибутку ТОВ «АПТТ-Інвест» на 2018-2019 рр. методом екстраполяції, за результатами якого, спостерігається тенденція зростання тренду поліноміарної кривої другого порядку, що свідчить про раціональність та ефективність запропонованого проекту. Термін окупності запропонованого проекту, при ставці дисконтування 22 %, становить 3 роки, чиста сучасна вартість проекту у 2019 р. – 544,65 тис. грн.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1) Бойко О. В., Дунська А. Р. Прямі іноземні інвестиції як чинник розвитку економіки України / А. Р. Дунська, О. В. Бойко // Економічний вісник НТУУ «КПІ», № 13 (2016). – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80625/76239>.

2) Бойко О. В., Кузнєцова К. О. Розвиток експортного потенціалу вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції / О. В. Бойко, Кузнєцова К. О. //

Сучасні підходи до управління підприємством: Збірник наукових праць №1 (2016). – Режим доступу: <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/72890>.

3) Бойко О. В., І. М. Манаєнко Інвестиційне забезпечення розвитку експортоорієнтованих галузей України: тенденції та перспективи / О. В. Бойко, І. М. Манаєнко // Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу НТУУ «КПІ» «Актуальні проблеми економіки та управління» №10 (2016). – Режим доступу: http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/66919/pdf_26.

4) Бойко О. В. Розвиток експортного потенціалу вітчизняних фармацевтичних підприємств / О. В. Бойко, І. М. Манаєнко [науковий керівник] // Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні підходи до управління підприємством», 28 квітня 2016 р. – К.: Вид-во «Політехніка», 2016. – С. 51.

АНОТАЦІЯ

Бойко О. В. Розвиток експортного потенціалу підприємства в умовах євроінтеграції (на прикладі ТОВ «АПТТ-Інвест»). – Рукопис.

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» – НТУУ «КПІ» ім. І. Сікорського, Київ, 2016.

Дипломну роботу присвячено комплексу питань, пов'язаних із розвитком експортного потенціалу підприємства. Сформовано визначення «експортний потенціал», досліджено фактори, котрі впливають на його розвиток; його ресурсну основу; розглянуто методичні аспекти оцінювання експортного потенціалу підприємства з позицій різних науково-методичних підходів; здійснено комплексне дослідження господарсько-економічної та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «АПТТ-Інвест», виокремлено ключові тенденції зміни показників діяльності підприємства, ідентифікованого проблемні аспекти діяльності підприємства; сформовано рекомендації щодо оптимізації та підвищення ефективності імпортової діяльності підприємства, котра є

передумовою розвитку його експортного потенціалу; розроблено модель розвитку експортного потенціалу ТОВ «АПТТ-Інвест» в умовах євроінтеграції та здійснено прогноз її прибутковості методом екстраполяції.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, експортний потенціал, зовнішній ринок.

АННОТАЦІЯ

Бойко Е. В. Развитие экспортного потенциала предприятия в условиях евроинтеграции (на примере ООО «АПТТ-Инвест»). – Рукопись.

Дипломная работа образовательно-квалификационного уровня «магистр» по специальности 8.03060104 «Менеджмент внешнеэкономической деятельности» – НТУУ «КПИ» им. И. Сикорского, Киев, 2016.

Дипломную работу посвящено комплексу вопросов, связанных с развитием экспортного потенциала предприятия. Сформировано определение «экспортный потенциал», исследованы факторы, влияющие на его развитие; его ресурсная основа; рассмотрены методические аспекты оценки экспортного потенциала предприятия с позиций различных научно-методических подходов; осуществлено комплексное исследование хозяйственно-экономической и внешнеэкономической деятельности ООО «АПТТ-Инвест», выделены ключевые тенденции изменения показателей деятельности предприятия, идентифицированы проблемные аспекты деятельности предприятия; сформированы рекомендации по оптимизации и повышению эффективности импортной деятельности предприятия, которая является предпосылкой развития его экспортного потенциала; разработана модель развития экспортного потенциала ООО «АПТТ-Инвест» в условиях евроинтеграции и осуществлен прогноз ее прибыльности методом экстраполяции.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, экспорт, импорт, экспортный потенциал, внешний рынок.

ABSTRACT

Boiko O. V. Development of export potential in terms of European integration (LLC «APTT-Invest»). - Manuscript.

Thesis educational qualification of "Master" in the specialty 8.03060104 "Foreign Management Activity" – NTU "KPI" I. Sikorsky, Kyiv, 2016.

Thesis is devoted to the complex issues related to the development of export potential of the enterprise. In the thesis work was formed definition of "export potential", investigated the factors that influence its development; its resource base; the methodical aspects of assessment of the export potential of the enterprise from the standpoint of various scientific and methodological approaches; completed the complex research business and economic and the foreign economic activity of LLC "APTT-Invest", singled out key trends in the performance of the company, identified the problematic aspects of the enterprise; formed recommendations for streamlining and improving the efficiency of import of the company, which is a prerequisite for the development of its export potential; the model of the export potential of "APTT-Invest" in terms of European integration and its profitability forecast made by extrapolation.

Key words: a foreign trade, an export, an import, the export potential of foreign market.